

# CENTER POSLOVNE ODLIČNOSTI

EKONOMSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI

## MNENJE

o metodološki ustreznosti študije FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study kot osnove za oceno ekonomskega vpliva prvenstva ter ustreznosti ocene ekonomskega vpliva prvenstva FIBA EuroBasket 2029 s strani Košarkarske zveze Slovenije.



NAROČNIK:

Košarkarska zveza Slovenije

Izvajalec: izr. prof. dr. Igor Ivaškovič

Ljubljana, 27. 2. 2025

© CPOEF

Vse pravice pridržane. Nobenega dela dokumenta se brez poprejšnjega pisnega dovoljenja avtorja ne sme ponatisniti, razmnoževati, shranjevati v sistemu za shranjevanje podatkov ali prenašati v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli sredstvi. Objavljanje rezultatov dovoljeno le z navedbo vira.

## **Omejitev odgovornosti**

Izdelana strokovna študija je pripravljena z največjo možno skrbnostjo ob uporabi razpoložljivega strokovnega znanja, upoštevajoč mednarodne znanstvene in strokovne standarde, relevantne vire kot tudi uveljavljeno metodologijo, pri čemer pa avtor oz. avtorji znotraj same študije morda zastopajo določena stališča za katera lahko CPOEF zgolj potrdi, da so z vidika metodološke ustreznosti strokovno pravilna, da so ustrezno obrazložena in upoštevajo vse relevantne vire.

Ob zgoraj zapisanem je zato nujno zavedanje, da CPOEF kot pripravljavec strokovne študije ne prevzema nobene odgovornosti za kakršnokoli neposredno ali posredno izgubo oziroma škodo, materialno in nematerialno, ki bi nastala zaradi odločitve sprejete na podlagi danih osebnih stališč avtorja oz. avtorjev strokovne študije, ob dejstvu, da je takšna strokovna študija v celoti odgovorila na zastavljena vprašanja, je bila ustrezno obrazložena in je upoštevala relevantno stroko, metodologijo kot tudi prakso.

Izvršni odbor Košarkarske zveze Slovenije (KZS) je 22. 10. 2024 sprejel odločitev o kandidaturi za organizacijo in izvedbo ene skupine rednega dela evropskega košarkarskega prvenstva za moške v članski kategoriji v letu 2029 (EuroBasket 2029). KZS je po odločitvi za kandidaturo pripravila dokument z nazivom *Evropsko prvenstvo v košarki 2029 za moške. Kandidatura za eno skupino rednega dela prvenstva. Študija o izvedljivosti prireditve z obrazložitvijo kandidature v skladu z določili 75. člena Zakona o športu*.

Avtorji v okviru tega mnenja odgovarjamo:

- 1) Na temeljno vprašanje: *Ali je ekonomski vpliv prvenstva, ki je del študije o izvedljivosti prvenstva (priložena vlogi za izdajo soglasja Vlade RS za vložitev kandidature ter za sofinanciranje organizacije v letu 2029),<sup>1</sup> ustrežno ocenjen, in sicer tako z vidika ustreznosti uporabe podatkov iz študije FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study kot tudi metodologije in drugih podatkov za izdelavo ocene ekonomskega vpliva prvenstva?***
  
- 2) V okviru odgovora na temeljno vprašanje odgovarjamo tudi na podvprašanje: *Ali je študija FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study<sup>2</sup> ustrežna osnova za oceno ekonomskega vpliva prvenstva (tako z vidika uporabljenih podatkov kot metodologije)?***

#### **Povzetek ugotovitev iz Študije o izvedljivosti prireditve EuroBasket 2029:**

V dokumentu KZS, ki je nastal v mesecu oktobru v letu 2024, je ekonomski vpliv organizacije prvenstva predstavljen v 6. poglavju z naslovom *Pričakovan ekonomski vpliv EuroBasketa 2029 v Sloveniji in prihodek RS*. Poglavje je dolgo tri strani (str. 18-20) in razdeljeno na tri podpoglavja: 1) Neposredni ekonomski vpliv, 2) Posredni in inducirani ekonomski vpliv, 3) Zaključek in ugotovitve.

Avtorji v uvodu poglavja opredelijo vire, na katere so se opirali pri svojih ugotovitvah, in sicer:

---

<sup>1</sup> KZS, 2022. *Evropsko prvenstvo v košarki 2029 za moške. Kandidatura za eno skupino rednega dela prvenstva*. Pisarna Košarkarske zveze Slovenije, Ljubljana, 1-26.

<sup>2</sup> FIBA, 2022; <https://we.tl/t-xx9Su6cWB1>, dostop 10. 2. 2025.

- a) FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study in
- b) podatki Statističnega urada Republike Slovenije (SURs) o povprečni dnevni porabi turista v Ljubljani v letih 2021/2022.

Poleg navedenega avtorji v podpoglavju 2.6 na strani 8 istega dokumenta zapišejo, da študija temelji na treh osnovnih postavkah/inputih ter upošteva:

- a) neodvisno študijo Ekonomske fakultete o stroških in koristih EuroBasketa 2013 v Sloveniji<sup>3</sup> (takrat celotno prvenstvo);
- b) Host City Impact Study for Eurobasket 2022, izdelal Nielsen Sports za FIBA Europe;
- c) lastne, dolgoletne izkušnje, predvsem iz 3 letnega projekta EuroBasket 2013 ter Womens Eurobasket 2023.

Pri ocenjevanju neposrednega ekonomskega vpliva v prvem podpoglavju kandidat za organizacijo navaja, da na 15 tekmah, od katerih bi pet odigrala slovenska reprezentanca, pričakuje 80.000 obiskovalcev, in sicer 70.000 domačih in 10.000 tujih. KZS ravno tako navaja, da ocenjuje povprečno dnevno porabo domačega obiskovalca med 70 in 90 evrov, pri čemer se sklicuje na FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study. Istočasno predvideva, da bo povprečen tuji obiskovalec EuroBasketa 2029 v Ljubljani v povprečju porabil 175 evrov na dan, kar utemeljuje s podatkom SURs, ki je objavil, da je bila takšna povprečna poraba tujega turist v Ljubljani v obdobju april-maj v letu 2022. **Neposredni gospodarski vpliv v obliki povečane porabe naj bi tako dosegel med 13,65 milijona in 15,05 milijona evrov, kar vključuje tako porabo domačih (med 4,9 in 6,3 milijona evrov) kot tujih (8,75 milijona evrov) obiskovalcev. Dodatne prihodke iz davka na dodano vrednost (DDV) KZS ocenjuje na skupno med 3,003 in 3,311 milijona evrov, in sicer med 1,078 in 1,386 milijona evrov na račun porabe domačih obiskovalcev in 1,925 milijona evrov na račun porabe tujih obiskovalcev.**

V drugem podpoglavju KZS ocenjuje posredni in inducirani ekonomski vpliv. Posredne učinke opredeli kot »povečano povpraševanje po lokalnih dobaviteljih, storitvah in infrastrukturi, ki so potrebni za uspešno izvedbo dogodka«. Dodaja, da »to lahko vključuje povečanje poslovanja v gostinskem, hotelirskem, prevoznem in trgovskem sektorju.« Inducirani učinki so v dokumentu opredeljeni kot posledice »večje zaposlenosti in povečane kupne moči lokalnega prebivalstva, ki bi imelo koristi od novih delovnih mest, ustvarjenih v povezavi z organizacijo dogodka«. To naj bi »posledično spodbujalo dodatno potrošnjo v lokalnem gospodarstvu, kar povečuje celotni gospodarski vpliv dogodka«. Avtorji besedila navajajo, da so v analizi FIBA EuroBasket Host City Impact Study 2022 na podlagi prejšnjih izkušenj in raziskav določili

---

<sup>3</sup> Ivašković I., 2014. *Analiza stroškov in koristi projekta EuroBasket 2013. Zaključno poročilo*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, str. 1-51.

ekonomske multiplikatorje v razponu od 2,74 do 6,38. Ocene so bile izvedene za pet evropskih mestih, ki so gostila EuroBasket 2022: Berlin, Köln, Milano, Praga in Tbilisi. Najnižji multiplikator je bil ocenjen z vrednostjo 2,74, najvišji pa z vrednostjo 6,38. KZS ocenjuje, da bi bilo za Slovenijo, v primeru organizacije prvenstva, smiselno izbrati multiplikator 3,0. To oceno utemeljuje na podlagi dejstva, »da ima Slovenija dobro razvito infrastrukturo, zlasti v Ljubljani, a še vedno ne dosega ravni največjih evropskih mest«. Obenem je ocena 3,0 nad multiplikatorjem, ki velja kot splošen za vse športe v Sloveniji (1,77). **Posledično naj bi skupni gospodarski vpliv EuroBasketa 2029 v Sloveniji po oceni KZS znašal med 40,95 in 45,15 milijona evrov, kar vključuje neposredne, posredne in inducirane učinke. Skupne prihodke iz DDV v tem okviru ocenjuje med 9 in 9,93 milijona evrov**, od tega naj bi iz naslova tujih obiskovalcev dodatni DDV znašal približno 5,775 milijona evrov. Slednje izhaja iz že navedene ocene 10.000 tujih obiskovalcev, povprečne porabe 175 evrov na dan in dolžine bivanja tujih obiskovalcev, ki je ocenjena na 5 dni. Vse to implicira ocenjenih 26,25 milijona evrov skupnega pozitivnega gospodarskega vpliva iz naslova tujih obiskovalcev. Ocena je torej pridobljena s pomočjo naslednjega izračuna:

$$\begin{aligned} \text{Skupni gospodarski vpliv tujih obiskovalcev EuroBasket 2029 v Sloveniji} &= \\ 10.000 \text{ tujih obiskovalcev} \times 175 \text{ EUR/dan} \times 5 \text{ dni} \times 3,0 \text{ (multiplikator)} &= \\ 26.250.000 \text{ EUR} & \end{aligned}$$

V zadnjem podpoglavju kandidat za organizacijo prvenstva sumira ugotovitve iz prvih dveh podpoglavij, vendar tokrat skupni gospodarski vpliv ocenjuje na 54,6 in 60,2 milijonov evrov, medtem ko naj bi skupni prihodki iz DDV (ob upoštevanju vseh učinkov) znašali med 12 in 13,2 milijona evrov. Ta ocena se torej razlikuje od tiste, ki je navedena v drugem podpoglavju. Predvidevamo, da gre za napako v zapisu, zato kot relevantno jemljemo tisto navedbo, za katero je obrazložen tako neposredni ekonomski učinek kot multiplikator ekonomskega vpliva.

Za evaluacijo primernosti navedene ocene, ki jo navaja kandidat za organizacijo prvenstva, je potrebno preveriti ključne postavke te ocene, in sicer v tem mnenju preverjamo primernost:

- a) uporabljenih virov in referenčnih točk;
- b) ocene števila obiskovalcev;
- c) ocene dnevne porabe obiskovalcev;
- d) ocene dolžine bivanja obiskovalcev;
- e) ocene višine multiplikatorja ekonomskega učinka.

V nadaljevanju podajamo parcialne ocene primernosti za vsako izmed navedenih postavk.

## 1) Primernost virov in referenčnih točk

Študijo FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study je v sodelovanju z mednarodno košarkarsko organizacijo FIBA pripravilo podjetje Nielsen Sports («the Global Leader in Sponsorship Media Valuation & Data Analytics»). Študija je temeljila na analizi ekonomskih vplivov prireditve evropskega prvenstva v košarki v letu 2022 v sledečih mestih: Berlin, Köln, Milano, Praga in Tbilisi. V Berlinu so bile organizirane zaključne tekme, medtem ko so Köln, Milano, Praga in Tbilisi gostili po eno skupino rednega dela prvenstva.

Metodološki pristop Nielsen Sports je temeljil na retrospektivni analizi, in sicer je vključeval primarne raziskovalne podatke, zbrane s terenskimi anketami, spremljanjem in ocenjevanjem različnih medijev ter dodatnim strokovnim znanjem in izkušnjami iz več kot 150 študij vpliva na gostiteljska mesta, ki jih je Nielsen Sports izvedel v preteklosti. Primarni podatki o navadah obiskovalcev so se zbirali na način, da so se najprej e-poštni naslovi obiskovalcev dogodka zbirali na prizoriščih tekem z namenom sodelovanja v spletni anketi po zaključku prvenstva. Po tem je bila na zbrane e-naslove poslana povezava do spletne ankete, za katero si je anketiranec moral vzeti približno 15 minut časa. Skupna velikost vzorca je bila 3.427 anketirancev, in sicer v Pragi 650, v Milanu 1.047, v Tbilisiju 598, v Kölnu 582 in v Berlinu 550. Obdobje izvedbe naknadne ankete je bilo med 9. in 30. septembrom 2022. Poleg tega so avtorji FIBA EuroBasket 2022 študije imeli dostop do vseh podatkov krovne organizacije FIBA (prodane vstopnice, število vseh obiskovalcev, vključno z ekipami, mediji ipd.). Na tej podlagi je bilo analiziranih več različnih učinkov na mesta, ki so gostila tekme EuroBasketa 2022, in sicer ekonomski, medijski, družbeni ter vpliv na naravno okolje. To mnenje obravnava predvsem ekonomske učinke, ki jih navaja predmetna študija.

V študiji FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study je bil skupni pozitiven vpliv prvenstva EuroBasket 2022 na pet mest ocenjen na približno 270 milijonov evrov, pri čemer naj bi približno 227 milijonov evrov predstavljal ekonomski vpliv (za Berlin je bil ocenjen pozitiven ekonomski vpliv v višini 63 milijonov evrov, za Prago 52 milijonov, za Köln 51 milijonov, za Milano 40 milijonov in za Tbilisi 21 milijonov evrov). Preostali znesek je bil razdeljen na medijski vpliv (približno 39 milijonov evrov) in socialni vpliv (približno 4 milijone evrov). Neposredni ekonomski vpliv je bil ocenjen na približno 66 milijonov evrov, kar je vključevalo izdatke obiskovalcev, organizatorjev in ekip. Posredni in inducirani učinek je bil torej ocenjen na približno 161 milijonov evrov.

Skupno število ogledov tekem na prizoriščih je bilo 651.400, pri čemer naj bi to število ogledov realiziralo 237.923 obiskovalcev, od tega 46.172 mednarodnih in 191.751 domačih obiskovalcev (od tega 68.723 iz mest, ki so gostila tekme, 123.028 pa iz drugih krajev držav

gostiteljic). Nerezidenti (domači obiskovalci iz drugih krajev držav gostiteljic in mednarodni obiskovalci) naj bi v povprečju realizirali 2,9 nočitve na obiskovalca v mestih, v katerih so bile organizirane tekme EuroBasketa 2022.

Študija Host City Impact Study za FIBA EuroBasket 2022 je bila izvedena z uporabo standardnih metod za ocenjevanje ekonomskih vplivov športnih prireditvev. Ker je bila izvedena retrospektivno, se je pri analizi ekonomskega učinka lahko zanašala na stvarne podatke, ki jih je avtorjem študije posredoval organizator, obenem pa je podatke o ekonomskem obnašanju (predvsem o porabi, dnevih bivanja itd.) obiskovalcev pridobivala od stvarnih obiskovalcev prvenstva. Seveda je tudi pri tej, kot pri večini tovrstnih študij, lahko prisotna določena stopnja subjektivnosti, zlasti pri načinu zbiranja vhodnih podatkov in predpostavk, na podlagi katerih so ocenjevani posredni in inducirani ekonomski učinki, kar lahko vpliva na končne rezultate, predstavljene v študiji. Analizo posameznih rezultatov, ki so relevantni za KZS oz. za organizacijo EuroBasketa 2029, to mnenje predstavlja v nadaljevanju pri analizi primernosti ocene posameznih postavk.

Kljub določenim subjektivnim ocenam pri izbiri metod in nejasnostim pri predstavitvi podatkov, ki bodo prikazana v nadaljevanju, je takšna študija prav zaradi širokega nabora primarnih podatkov, zbranih na prizoriščih prvenstva in obdelanih retrospektivno, lahko ustrezna osnova za oceno ekonomskega vpliva prihodnjih organizacij športnih tekmovanj prvenstev. Predvsem to velja za evropska košarkarska prvenstva, ki potekajo v podobnem formatu, kot je potekal EuroBasket 2022. Posledično je torej primerno izhodišče tudi za načrtovanje organizacije prvenstva EuroBasket 2029. Pri ocenjevanju ekonomskega vpliva EuroBasketa 2029 v Sloveniji gre namreč za napoved učinka prihodnjega dogodka, ki je odvisen od številnih dejavnikov, med katerimi vsak nosi večjo ali manjšo stopnjo negotovosti. Ob tem je potrebno poudariti, da je pri analizi potrebno upoštevati tako specifičnost dogodka, kot tudi specifične okoliščine in podatke, ki so značilni za Slovenijo. KZS je zato pri svoji oceni ekonomskega vpliva podatke iz študije FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study dopolnjevala s podatki SURS in podatki s preteklih evropskih prvenstev v košarki, ki jih je gostila Slovenija. Pri tem je predvsem pomemben vir, ki ga v 6. poglavju avtorji sicer ne navajajo eksplicitno, se pa na njega pozivajo na str. 8 istega dokumenta, in sicer neodvisna študija Ekonomske fakultete o stroških in koristih EuroBasketa 2013. Posledično lahko sklenemo, da sta pri oceni ekonomskega vpliva prireditve EuroBasket 2029 s strani KZS upoštevani vodili, da je referenčne točke po eni strani potrebno prilagoditi posebnostim dogodka, istočasno pa tudi posebnostim okolja, v katerem se bo ta dogodek realiziral. Študija iz leta 2022 lahko služi kot referenčna točka, saj gre za oceno ekonomskega vpliva istovetnega tekmovanja, ki je izmed vseh preteklih istovetnih dogodkov (evropskih košarkarskih prvenstev) najbližje dogodku, za katerega se ocenjuje ekonomski vpliv.

**Sklep: Dokument FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study je generalno gledano primeren za oceno ekonomskega vpliva organizacije Eurobasketa 2029 v Sloveniji. V tem okviru so za načrtovanje organizacije prvenstva v Ljubljani relevantni predvsem podatki, pridobljeni za mesta, ki so gostila tekme skupin rednega dela EuroBasketa 2022.** Splošna primernost študije za FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study kot izhodišča za oceno ekonomskih učinkov organizacije EuroBasketa 2029 v Sloveniji ne implicira tudi popolno odsotnost posameznih pomanjkljivosti oz. nejasnosti, ki izhajajo iz predmetne študije, in so analizirane v nadaljevanju tega mnenja.

## **2) Primernost ocene števila obiskovalcev**

KZS v analiziranem dokumentu navaja, da na EuroBasketu 2029 v Ljubljani pričakuje 80.000 obiskovalcev, in sicer 70.000 domačih (iz Slovenije) in 10.000 iz tujine. Pri tem avtorji besedila niso posebej pojasnili, na čem temeljijo oceno, zato gre sklepati, da se ocena temelji na podatkih študije FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study. Prvi relevanten podatek, ki se nanaša na tekme evropskega košarkarskega prvenstva 2022, je dejstvo, da je skupen obisk 76 tekem v okviru dogodka EuroBasket 2022 znašal 651.400 gledalcev, oziroma približno 8.571 gledalcev na tekmo. V kolikor bi vzeli v izračun to povprečje, bi to impliciralo skupno približno 128.566 gledalcev na načrtovanih 15 tekmah v Ljubljani. V tem okviru je potrebno preveriti okoliščine, v katerih se bo tekmovanje organiziralo. Predvsem je relevanten podatek kapaciteta dvorane, v kateri naj bi se izvedle tekme prvenstva. V konkretnem primeru gre za dvorano Stožice, ki ima kapaciteto 12.480 mest, ko gre za organizacijo košarkarskih tekem. Maksimalno je torej možno na 15 tekmah ene skupine rednega dela prvenstva sprejeti 187.200 gledalcev. Kapaciteta torej dopušča sprejem gledalcev, kot so jih v povprečju gostile tekme EuroBasketa 2022.

Če v nadaljevanju analize vzamemo razmerje med številom ogledov in številom dejanskih obiskovalcev na EuroBasketu 2022, bi 128.566 gledalcev v Sloveniji impliciralo 46.959 dejanskih obiskovalcev. V kolikor pri tem upoštevamo delež tujih obiskovalcev med vsemi obiskovalci prvenstva EuroBasket 2022, bi ob enakem razmerju v Sloveniji lahko pričakovali 9113 tujih obiskovalcev. Glede na to, da je med analiziranimi mesti, ki so gostila po eno skupino rednega dela prvenstva EuroBasket 2022, pri primerjavi prometne povezanosti in dostopnosti prizorišča za evropske ljubitelje košarke, Tbilisi najmanj primerljiv z Ljubljano, obenem pa je tudi delež tujih obiskovalcev na prvenstvu EuroBasket 2022 močno navzdol potisnil ravno obisk tujih obiskovalcev v Tbilisiju (med vsemi obiskovalci na tekmah v Gruziji (20.041) je bilo namreč le 938 tujcev), lahko pri napovedi izključimo to mesto in pričakovanja za Ljubljano ocenimo na podlagi obiska tekem v Milanu, Kölnu in Pragi, kjer je ravno tako bila organizirana po ena skupina rednega dela prvenstva, oz. 15 tekem. V Pragi je bilo 16.797, v

Milano 4.271 in v Kölnu 11.824 tujih obiskovalcev. V povprečju je to 10.964 tujih obiskovalcev na mesto, v katerem so se igrale tekme ene skupine rednega dela prvenstva.<sup>4</sup> V tem okviru je napoved KZS, ki ocenjuje, da bo v Ljubljano prišlo 10.000 tujih obiskovalcev, primerna.

Pri oceni dnevnih obiskov domačih gledalcev lahko zopet kot primerjavo vzamemo obisk vseh štirih prizorišč, kjer se je gostila po ena skupina rednega dela v sklopu prvenstva EuroBasket 2022. V slednjih je na 15 tekmah v povprečju bilo 36519,25 domačih obiskovalcev, ki so v povprečju realizirali 1,9 dneva ogledov. Domači gledalci so v rednem tekmovalnem delu torej v povprečju opravili 69.387 dni obiska. V kolikor iz te primerjave odstranimo mesto Tbilisi, ki je zaradi vrste dejavnikov beležilo precej manjši obisk, je to povprečje v ostalih treh mestih, ki so gostila redni del prvenstva (Köln, Milano in Praga), bilo 80.417 dnevnih obiskov domačih obiskovalcev na mesto. S tega vidika je tudi ocena, da bo v Ljubljani 70.000 dnevnih obiskov domačih gledalcev, primerna. Večino gre, razumljivo, pričakovati na tekmah slovenske reprezentance. Glede na že omenjeno dejstvo, da ima dvorana Stožice pri organizaciji košarkarskih tekem kapaciteto 12.480 gledalcev, je ocena domačih obiskovalcev tudi z vidika kapacitet, primerna.

**Sklep: Menimo, da sta oceni števila tujih in domačih obiskovalcev v študiji KZS glede na dostopne podatke in referenčne točke v FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study primerni.**

### **3) Primernost ocene dnevne porabe obiskovalcev**

KZS je pri ocenjevanju ekonomskega vpliva upoštevala predvidevanje, da bodo domači obiskovalci EuroBasketa 2029 v Ljubljani v povprečju trošili 70-90 evrov na dan, medtem ko naj bi poraba tujih obiskovalcev znašala 175 evrov na dan. Pri napovedi dnevne porabe domačih obiskovalcev se KZS sklicuje na študijo FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study, vendar je ta dokument za takšno oceno manj zanesljiv kot referenčna točka. Ta študija namreč primerja le dnevno porabo rezidentov in nerezidentov, pri čemer so rezidenti tisti obiskovalci, ki prebivajo v mestu, katero gosti tekme prvenstva, medtem ko so nerezidenti vsi ostali (tako tujci kot domači obiskovalci, ki prihajajo iz drugih krajev države gostiteljice).<sup>5</sup> Poleg tega iz strukture potrošnje obiskovalcev EuroBasketa 2022, ki je predstavljena v poročilu,<sup>6</sup> niso razvidne nekatere postavke, ki običajno zavzamejo pomemben delež celotne potrošnje

---

<sup>4</sup> FIBA, 2022, str. 66.

<sup>5</sup> FIBA, 2022, str. 88.

<sup>6</sup> Avtorji tega mnenja nismo imeli dostop do vprašalnika, ki je zbiral podatke obiskovalcev tekem EuroBasketa 2022.

obiskovalcev športnih prireditev (npr. vstopnina za tekme prvenstva).<sup>7</sup> Obenem se ocenjena dnevna poraba obiskovalcev tekem EuroBasketa 2022 nanaša na precej drugačna cenovna okolja od Ljubljane. Posledično menimo, da se je pri napovedi porabe tako domačih kot tujih obiskovalcev EuroBasketa 2029 bolj primerno opreti na podatke SURS o potrošnji turistov v Ljubljani in na podatke o porabi tujih in domačih obiskovalcev v okviru slovenske organizacije košarkarskega prvenstva EuroBasket 2013. Slednji so bili namreč ravno tako zbirani anketno, kot je to bil primer s študijo FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study, nanašajo pa se na prvenstvo, ki je že bilo organizirano v Sloveniji. Študija stroškov in koristi EuroBasketa 2013 je pokazala, da so tuji obiskovalci tekem v povprečju trošili manj samo od segmenta poslovnih turistov, več pa od ostalih segmentov tujih turistov (anketirana dnevna poraba tujih obiskovalcev je znašala 179,6 evrov na dan), medtem ko so domači obiskovalci tekem trošili v povprečju približno 82 evrov na dan (od tega nekaj manj kot 40 % na vstopnine). Pri interpretaciji teh podatkov pa je vendarle potrebno biti pozoren. Dejstvo je namreč, da je inflacija od septembra 2013 do januarja 2025 znašala 26,4 %.<sup>8</sup> Ocenjena poraba domačih obiskovalcev je s tega vidika nekoliko konservativna, a še vedno primerna. Na drugi stani pa iz poročila predmetne študije ni razvidno, ali so stroški prevoza tujih turistov ločeni na stroške do Slovenije in stroške prevoza po Sloveniji. Posledično je porabo tujih turistov iz te študije, če ta podatek želimo upoštevati pri napovedi koristi, ki jih bo Republika Slovenija imela zaradi organizacije EuroBasketa 2029, potrebno jemati z rezervo, saj potencialno obstajajo tako dejavniki, zaradi katerih je to vrednost potrebno znižati, kot tudi dejavniki, zaradi katerih bi napoved glede na ocenjeno vrednost bilo potrebno zvišati. Pri napovedi obnašanja tujih obiskovalcev v Ljubljani v okviru EuroBasketa 2029 se je posledično bolj primerno opreti na oceno porabe tujih turistov s strani SURS, ki jo navaja KZS v svoji študiji izvedljivosti na strani 18.<sup>9</sup> To oceno je mogoče podpreti tudi z alternativnimi dostopnimi podatki o dnevni potrošnji tujih turistov v Ljubljani. Javni zavod Turizem Ljubljana namreč v svojem letnem poročilu za poslovno leto 2023 navaja, da so glede na podatke o uporabnikih kartic Maestro in Mastercard tuji turisti v Ljubljani dnevno trošili sledeče zneske: v letu 2019 212 evrov; v letu 2021 314 evrov; v letu 2022 199 evrov in v obdobju januar – september v letu 2023 174 evrov.<sup>10</sup>

**Sklep: Menimo, da sta oceni povprečne dnevne porabe tujih turistov v višini 175 evrov in povprečne dnevne porabe domačih obiskovalcev med 70 in 90 evrov glede na dostopne podatke primerni.**

---

<sup>7</sup> FIBA, 2022, str. 87-88.

<sup>8</sup> SURS, 2025 (<https://www.stat.si/inflacija>, dostop 15. 2. 2025).

<sup>9</sup> SURS, Tuji turisti, nastanjeni v hotelih, polovico izdatkov namenili za nastanitev ([Tuji turisti in njihova potrošnja, april–maj 2022](#), dostop 12. 2. 2025)

<sup>10</sup> Potrošnja v zadnjem letu je nekoliko nižja, saj ne vključuje potrošnje v mesecu decembru, ko je običajno potrošnja turistov najvišja (JZ Turizem Ljubljana, 2024, str. 40; <https://www.visitljubljana.com/assets/Dokumenti-PDF/O-turizmu-LJ/Letno-porocilo-javnega-zavoda-Turizem-Ljubljana-za-poslovno-letno-2023.pdf>, dostop 14. 2. 2025).

#### 4) Primernost ocene dolžine bivanja

Kandidat za organizacijo košarkarskega prvenstva, KZS, ocenjuje, da se bodo tuji obiskovalci EuroBasketa 2029 v Sloveniji v povprečju zadržali 5 dni. Pri tej oceni so relevantni podatki študije FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study, podatki SURS o povprečni dolžini bivanja turistov v Ljubljani ter podatki iz študije Analiza stroškov in koristi projekta EuroBasket 2013.

Po podatkih iz analize ekonomskih učinkov EuroBasketa 2022 so nerezidenti v povprečju rezervirali 2,9 nočitev,<sup>11</sup> vendar je pri tem potrebno upoštevati, da so v nerezidente vključeni tudi domači obiskovalci, ki niso imeli prebivališče v mestih, kjer so se organizirale tekme. Neposredno torej ni mogoče razbrati, kako dolgo so bivali tuji obiskovalci v državah, ki so gostile tekme EuroBasketa 2022. To oceno lahko izpeljemo le na podlagi določenih predvidevanj. Iz predmetne študije je namreč razvidno, da so si tuji obiskovalci primerjalno z domačimi rezidenti in domačimi nerezidenti ogledali največ tekem (podatek, ki ga prikazuje dokument FIBA, se nanaša na dneve obiska prizorišč tekem). Pri tujcih je to povprečje znašalo 2,43, pri domačih nerezidentih 1,85, pri rezidentih pa 2,03.<sup>12</sup> V kolikor upoštevamo to razmerje med domačimi nerezidenti in tujimi obiskovalci ter upoštevamo navedbe o njihovem številu (skupno 123.028 domačih nerezidentov in 46.172 tujih obiskovalcev), lahko s pomočjo izračuna ugotovimo najprej, koliko dni so tekmam evropskega prvenstva v 2022 prisostvovali domači nerezidenti ( $123.028 \times 1,85 = 227.602$ ), koliko dni tuji obiskovalci ( $46.172 \times 2,43 = 112.198$ ) in koliko dni obiskov so realizirali skupaj ( $227.602 + 112.198 = 339.800$ ). Delež dni prisotnosti s strani tujih obiskovalcev je v tem primeru znašal skoraj tretjino ( $112.198 / 339.800 = 0,33019$ ). Skupno število nočitev, ki so jih realizirali nerezidenti je bilo 490.680 ( $(46.172 + 123.028) \times 2,9$  nočitve = 490.680). V kolikor pri tem upoštevamo delež, ki so ga tujci zavzeli pri dnevih obiska (33,019 %), potem lahko predvidevamo, da so tuji obiskovalci EuroBasketa 2022 realizirali približno 162.017 nočitev, kar je približno 3,51 nočitve na tujega obiskovalca. Ta podatek je seveda le ocena, ki temelji na prej omenjeni predpostavki o enakem razmerju med tujimi obiskovalci in domačimi nerezidenti pri dnevih obiska prizorišč tekem in pri številu opravljenih nočitev v mestih, ki so gostila EuroBasket 2022.

Drugi vir, SURS, navaja, da je povprečni tuji turist v Ljubljani v letu 2023 opravil 2,09 nočitve, v letu 2022 pa je to povprečje znašalo 2,17 nočitve.<sup>13</sup> Vendar je pri tem pomembno omeniti, da tuji turist, ki pride v Ljubljano, običajno realizira še nekaj dodatnih nočitev izven Ljubljane v drugih krajih Slovenije. Podatki za leti 2021 in 2022 kažejo, da je povprečni tuji turist v

---

<sup>11</sup> FIBA, 2022, str. 91.

<sup>12</sup> FIBA, 2022, str. 65.

<sup>13</sup> V 2022 je bilo 1.843.666 nočitev in 847.704 prihodov tujih turistov, v 2023 pa 2.192.062 nočitev in 1.049.644 prihodov tujih turistov (SURS; <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2164521S.px/table/tableViewLayout2/>, dostop 15. 2. 2025)

Ljubljani jeseni 2021 realiziral še 1,8 takšne dodatne nočitve, poleti 2021 še 2,4 dodatne nočitve, v zimskem obdobju 2021/22 še 0,6 dodatne nočitve, v pomladanskem obdobju 2022 pa 2,3 dodatne nočitve v Sloveniji. Povprečno pričakovano zadržanje »ljublanskega« tujega turista v Sloveniji v jesenskem obdobju bi bilo na temelju teh podatkov torej 4,3 nočitve.<sup>14</sup>

Tretji vir, študija Analiza stroškov in koristi projekta EuroBasket 2013, kaže, da se je tuji obiskovalec EuroBasketa v 2013 v Sloveniji zadržal v povprečju 5,7 dni. Relevantne ocene pričakovanih nočitev na tujega obiskovalca se torej gibljejo med 2,09 in 5,7, pri čemer je spodnja meja izredno pesimistična, saj ne upošteva dodatnega zadržanja tujih obiskovalcev Ljubljane v drugih krajih Slovenije, obenem pa relevantne izkušnje organizacije večdnevnih športnih dogodkov, ki so vključene v to oceno, ne kažejo da bi tuji obiskovalci v povprečju ostajali v državi gostiteljici manj kot 3,5 nočitve. Istočasno je ocena o povprečnem bivanju tujega obiskovalca v dolžini 5,7 dni v Sloveniji zelo verjetno precenjena, saj gre za podatek iz 2013, ko je Slovenija gostila celotno evropsko košarkarsko prvenstvo, ne le tekem ene skupine rednega dela, kar je predvideno v sklopu EuroBasketa 2029.

**Sklep: Menimo, da so na temelju dostopnih podatkov vse ocene med 2,09 nočitev in 5,7 dni primerne. Ocene, ki so bližje zgornji meji, so optimistične, medtem ko so ocene, ki so bližje spodnji meji, pesimistične. Ocena KZS, da se bo tuji obiskovalec zadržal v Sloveniji 5 dni, je torej primerna, vendar optimistična napoved.**

## 5) Primernost ocene višine multiplikatorja ekonomskega učinka

KZS ocenjuje, da bi bilo za oceno ekonomskega učinka na Slovenijo v primeru organizacije prvenstva smiselno izbrati multiplikator ekonomskega vpliva v višini 3,0. To oceno utemeljuje na podlagi dejstva, da ima Slovenija dobro razvito infrastrukturo, zlasti v Ljubljani, a še vedno naj ne bi dosegala ravni največjih evropskih mest. Pri tem se sklicuje na študijo FIBA EuroBasket 2022 Host City Impact Study, v kateri so avtorji za štiri države izračunali multiplikatorje ekonomskega vpliva v višini med 2,74 in 6,38. Avtorji te študije se sklicujejo na teorijo britanskega ekonomista Johna Maynarda Keynesa, svoj izračun pa temeljijo na konceptu mejne nagnjenosti k potrošnji (*marginal propensity to consume* – v nadaljevanju MPC), specifični za posamezno državo, ki predstavlja delež vsakega dodatnega evra razpoložljivega dohodka, porabljenega za potrošnjo. Standardna formula za izračun MPC je torej:

---

<sup>14</sup> SURS, STO: Tuji turisti v Sloveniji po vrstah občin 2021/2022 – interaktivno poročilo (<https://www.slovenia.info/sl/poslovne-strani/raziskave-in-analize/Anketa%20o%20tujih%20turistih/tuji-turisti-v-sloveniji-po-vrstah-obcin-2021-2022>, dostop 16. 2. 2025).

MPC = sprememba v potrošnji / sprememba v dohodku.

MPC je mogoče oceniti na podlagi ključnih ekonomskih parametrov, kot so razpoložljivi dohodek in zasebna potrošnja gospodinjstev v gospodarstvu. Z večjim deležem shranjenega denarja se multiplikator ekonomskega učinka zmanjša, saj se manj nameni nadaljnji potrošnji. V tem pogledu predmetna študija navaja, da je najvišji multiplikator ekonomskega vpliva bil izračunan za Gruzijo (6,38), manjši je bil izračunan za Češko (4,48), še manjši za Italijo (4,05) in najmanjši za Nemčijo (2,74).<sup>15</sup> Avtorji študije pojasnjujejo, da so uporabili standardno formulo za izračun multiplikatorja, in sicer:

$$\text{multiplikator} = 1/(1-\text{MPC})^{16}$$

Pri izračunu MPC se avtorji študije sklicujejo na podatke Eurostata med leti 2013 in 2020. Iz navedenih podatkov so izpeljali potrošno funkcijo za posamezne države in iz te izrazili MPC. Metod za izračun MPC je sicer več, a izbrana, ki uporablja agregirane podatke celotnega gospodarstva v različnih časovnih točkah, je ena izmed najpogosteje uporabljenih. Tako izbrano metodo kot vir podatkov (Eurostat) ocenjujemo kot primerno, vendar je pri tem potrebno opozoriti, da je MPC, računana po tej metodi na podatkih iz daljših časovnih obdobjih, običajno nekoliko višja od tistih, ki ocenjujejo MPC pri enkratnem dodatnem prilivu denarja.

KZS se sklicuje na omenjeno študijo in ocenjuje, da bo multiplikator ekonomskega učinka organizacije ene skupine rednega dela evropskega prvenstva v košarki 3,00. Pri tem napačno navaja, da je najnižji multiplikator v okviru študije FIBA bil izmerjen v Tbilisiju. Za Gruzijo je bil namreč izračunan najvišji multiplikator. Ne glede na to napako v zapisu iz navedenega lahko sklepamo, da KZS ocenjuje, da bo Slovenija po višini MPC bližje Nemčiji, Italiji in Češki kot Gruziji. Menimo, da je takšno predvidevanje zaradi značilnosti slovenskega gospodarstva primerno. V konkretnem primeru lahko iz predvidevanega multiplikatorja izpeljemo oceno KZS, da bo slovenski MPC v primeru organizacije ene skupine rednega dela EuroBasketa 2029 približno 0,67, oz. da bo ena tretjina vsakega potrošenega evra shranjena, dve tretjini pa se bosta potrošili naprej. Skozi perspektivo metode, ki jo uporablja referenčna FIBA študija, se takšna ocena ne zdi pretirana, saj je v eni izmed študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani<sup>17</sup> s pomočjo omenjene Keynesove funkcije potrošnje MPC v Sloveniji na podlagi podatkov iz

---

<sup>15</sup> FIBA, 2022, str. 163.

<sup>16</sup> FIBA, 2022, str. 166.

<sup>17</sup> Gabrovšek N., 2020. *Ocena potrošne funkcije za Slovenijo po dohodkovnih skupinah*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, str. 20.

obdobja od leta 2005 do leta 2019 ocenjena na 0,9036. Takšna MPC implicira multiplikator ekonomskega učinka v višini 10,37. Vendar je pri tem potrebno biti previden in ponovno poudariti, da ocene MPC močno variirajo v odvisnosti od metode izračuna, zajetih podatkov in že omenjene dolžine obdobja ter se razlikujejo tudi znotraj države v odvisnosti od dohodkovnega razreda. Drescher, Fessler in Lindner (2020)<sup>18</sup> npr. z drugo metodo in pri predvidevanju enkratnega priliva denarja, ki naj bi bil namenjen pomoči gospodinjstvom izbranih evropskih držav v sklopu t. i. Covid krize, ocenjujejo MPC v Sloveniji na ravni 0,487, kar bi impliciralo multiplikator v višini 1,95. Pri tem je potrebno opozoriti, da čeprav gre tudi v navedenem primeru za enkraten dogodek, torej za enkraten priliv denarja, je organizacija evropskega košarkarskega prvenstva bistveno drugačen dogodek od pomoči v kontekstu Covid krize. S prvim je namreč povezan optimizem prebivalstva, posebej ob uspehu ekipe, ki ji je prebivalstvo naklonjeno, kar običajno implicira višje trošenje, medtem ko je s krizami povezan pesimizem in zadržanost prebivalstva pri potrošnji.

Kako se bodo obnašali subjekti, ki bodo občutili priliv denarja zaradi organizacije EuroBasketa 2029 v Ljubljani, je izredno težko napovedati, saj bi takšna napoved morala obsegati analizo MPC pri teh subjektih, kar implicira identifikacijo teh subjektov, ugotavljanje dejavnikov, ki vplivajo na njihovo MPC, ter napoved gibanja teh dejavnikov v letu 2029. Glede na navedene podatke o MPC v tem mnenju lahko sklenemo, da je ocena KZS glede pričakovanega multiplikatorja ekonomskega vpliva v kontekstu organizacije ene skupine rednega dela EuroBasketa 2029 najbližje oceni nemškega multiplikatorja v sklopu FIBA EuroBasket 2022 študije. Razumljivo je nekoliko višja od tiste, ki je ocenjevala, kako bi se obnašala slovenska gospodinjstva, če bi dobila enkraten priliv denarne pomoči zaradi tedanje Covid krize. Glede na ostale referenčne vrednosti v FIBA EuroBasket 2022 študiji (multiplikatorji ekonomskega vpliva za Gruzijo, Češko in Italijo) pa je ocena KZS konservativna, saj predvideva manjšo vrednost multiplikatorja ekonomskega učinka načrtovane organizacije evropskega košarkarskega prvenstva v 2029 v Ljubljani.

**Sklep: Menimo, da je ocena višine multiplikatorja ekonomskega vpliva s strani KZS primerna.**

---

<sup>18</sup> Drescher K., Fessler P., Lindner P., (2020). Helicopter money in Europe: New evidence on the marginal propensity to consume across European households. *Economics Letters*, 195, str. 1-6.

## Sklep

Ocene ekonomskega vpliva prihodnjih dogodkov so, za razliko od ocen, ki vrednotijo učinke že preteklih dogodkov, praviloma manj zanesljive. Dejavnikov, ki lahko vplivajo na odklik od ocenjenega ekonomskega vpliva v konkretnem primeru načrta organizacije EuroBasketa 2029, ni malo; od makroekonomskih razmer v letu 2029, prek forme posameznih ekip v času prvenstva, do izredno pomembnih individualnih dejavnikov, kot je na primer zdravje in tekmovalna forma posameznih košarkarskih zvezdnikov, ki privlačijo množice športnih navdušencev tudi iz tujine.

**Ob trenutni situaciji lahko ugotovimo, da je ocena ekonomskega vpliva s strani KZS, priložena vlogi za izdajo soglasja Vlade RS za vložitev kandidature ter za sofinanciranje organizacije EuroBasketa 2029, primerna.** Čeprav je pri eni izmed ocenjevanih postavk (dnevi zadržanja tujih obiskovalcev v Sloveniji) nekoliko bližje optimistični oceni, je pri ocenjevanju ostalih postavkah KZS zmerna, ponekod celo konservativna. V tem kontekstu trenutna napoved ekonomske koristi za Slovenijo s strani KZS ne upošteva dodatne osebne potrošnje s strani članov reprezentanc, ki bodo tekmovali v Ljubljani, v kolikor bo Slovenija gostila eno skupino rednega dela EuroBasketa 2029. Poleg tega napoved ne upošteva niti potrošnje predstavnikov medijev, sodnikov in drugih uradnih oseb, ki jo ne krije organizator. Ker ne gre za merjenje preteklih učinkov, temveč za napoved prihodnjih, menimo, da je takšna previdnost s strani KZS na mestu. Razumljivo je, da kljub konservativnosti v stvarnosti še vedno lahko pride tudi do negativnih odstopanj od tistega, kar predvideva kandidat za organizacijo EuroBasketa 2029, a je tveganje za to glede na dostopne podatke, ki so vključeni v to mnenje, razmeroma majhno.

Za natančnejše ocene dejanskih ekonomskih učinkov EuroBasketa 2029, ki bi jih imela organizacija prvenstva v Sloveniji, bi bilo potrebno izvesti retrospektivno študijo, podobno tisti, ki jo je izvedla FIBA ob sodelovanju s podjetjem Nielsen Sports za EuroBasket 2022. Pri tem bi bilo seveda potrebno na določenih točkah prilagoditi metodologijo specifičnim pogojem v Sloveniji. V okviru takšne študije svetujemo, da se poleg merljivih ekonomskih, ovrednotijo tudi drugi učinki, kot so promocija države, vpliv na športni turizem in dolgoročne koristi za lokalno skupnost. V ta področja predmetno mnenje ni posegalo, a takšni pozitivni učinki ob vsaki organizaciji odmevnih dogodkov kljub težji merljivosti zagotovo obstajajo.

V Ljubljani, dne 27. 2. 2025

Ekonomska fakulteta

Univerze v Ljubljani